

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

28.1.2009

B6-0070/2009

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

Vastavalt kodukorra artikli 103 lõikele 4 esitanud

- Sarah Ludford, Ignasi Guardans Cambó, Marco Cappato, Anneli Jäätteenmäki fraktsiooni ALDE nimel,
- Monica Frassoni, Daniel Cohn-Bendit, Kathalijne Maria Buitenweg, Jean Lambert, Raúl Romeva i Rueda, Cem Özdemir, Hélène Flautre fraktsiooni Verts/ALE nimel,
- Giusto Catania, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Miguel Portas, Vittorio Agnoletto, Jens Holm, Willy Meyer Pleite fraktsiooni GUE/NGL nimel,

Guantánamo

Euroopa Parlamendi resolutsioon Guantánamo kohta

Euroopa Parlament,

võttes arvesse inimõigusi ja põhivabadusi ning omavolilise kinnipidamise, tahtvastase ja riigi korraldatud varjatud kadumise ja piinamise keelamist käsitlevaid rahvusvahelisi, Euroopa Liidu ja siseriiklikke õigusakte, näiteks kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti ning piinamise ja muul julmal, ebainimlikul või alandaval viisil kohtlemise või karistamise vastast 10. detsembri 1984. aasta konventsiooni;

- võttes arvesse USA ning ELi ja selle liikmesriikide vahelist Atlandi-ülest koostööd, sealhulgas terrorismivastase võitlusega seotud koostööd;
 - võttes arvesse:
 - oma 13. juuni 2006. aasta resolutsiooni kinnipeetavate olukorra kohta Guantánamos¹,
 - oma 16. veebruari 2006. aasta resolutsiooni P6_TA(2006)0070 Guantánamo kohta²,
 - oma 10. märtsi 2004. aasta soovitus nõukogule Guantánamo kinnipeetavate õiguse kohta õiglasele kohtupidamisele⁽²⁾,
 - oma 7. veebruari 2002. aasta resolutsiooni Guantánamo Bay kinnipeetavate kohta⁽¹⁾,
 - Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee resolutsioone,
 - ÜRO inimõiguste komisjoni 15. veebruari 2006. aasta raportit inimõiguste kohta,
 - ÜRO eriraportöörade avaldusi,
 - ÜRO Ameerika Ühendriikidega seotud piinamisvastase komisjoni järeldusi ja soovitusi,
 - Euroopa Parlamendi presidendi 20. jaanuari 2009. aasta avaldust,
 - Euroopa Nõukogu inimõiguste voliniku 19. jaanuari 2009. aasta avaldust,
 - ELi terrorismivastase võitluse koordinaatori avaldust,
 - ELi õigus-, vabadus- ja turvalisusküsimuste voliniku ning ELi eesistujariigi avaldusi;
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi 14. veebruar 2007. aasta resolutsiooni LKA poolt kinnipeetavate transpordiks ja ebaseaduslikuks kinnipidamiseks Euroopa riikide väidetava kasutamise kohta (Fava raport) ning võttes arvesse Euroopa Nõukogu tegevust samas küsimuses;
 - võttes arvesse kodukorra artikli 103 lõiget 2,
- A. arvestades, et pärast 11. septembri 2001. aasta terrorirünnakuid rajas USA 2002. aasta jaanuaris Guantánamo lahe äärde (Kuuba) tugevdatud järelevalvega kinnipidamiskeskuse, kus peetakse kinni terrorismis kahtlustatavaid, ja arvestades, et USA on terrorismis

¹ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2006-0254+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN>

² http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?language=EN&reference=P6-TA-2006-0070&type=TA#def_1_1

kahtlustatavaid kinni pidanud salajastes kinnipidamiskeskustes kogu maailmas, sealhulgas ELi liikmesriikides;

- B. arvestades, et Guantánamo Bay ja salajaste kinnipidamiskeskuste vangidel ei lubata kasutada põhilisi inimõigusi, sealhulgas õigust õiglasele kohtupidamisele, ja neid on piinatud;
- C. arvestades, et USA kohtute, sealhulgas Ülemkohtu paljudes otsustes on tunnistatud osalisi ja piiratud õigusi, sealhulgas võimalust anda asi Ameerika tsiviilkohtutele menetlemiseks;
- D. arvestades, et neli Guantánamo Bay kinnipeetavat tegi enesetapu pärast seda, kui nende kallal oli kasutatud jõhkraid ülekuulamisvõtteid, näiteks uppumist imiteerivat piinamisviisi, mis on piinamine ning julm, ebainimlik või alandav kohtlemine;
- E. arvestades, et LKA endine direktor Michael Hayden on tunnistanud, et agentuur on salajastes kinnipidamiskeskustes kinni hoidnud peaaegu sada al Qaidaga sidemetes kahtlustatavat isikut, kellest ühe kolmandiku ülekuulamisel on kasutatud sunnivõtteid ning kolme, sealhulgas 11. novembri rünnakute juhtimises ja organiseerimises süüdistatava Khalid Sheikh Mohammedi puhul on kasutatud uppumist imiteerivat piinamisviisi;
- F. arvestades, et Guantánamo vangid on sinna viinud USA ametivõimud sõjaväe ja LKA lendudega, mis on sageli lennanud üle ELi territooriumi ning mõnel juhul on teinud ka vahemaandumise mõnes ELi liikmesriigis; arvestades, et mõnes liikmesriigis on esinenud juhtumeid, kus Guantánamo vange on röövitud erakorralise üleviimise programmi raames ja mõned vangid on viidud kolmandatesse riikidesse, kus neid on kohalikes vanglates piinatud;
- G. arvestades, et mõned liikmesriigid on pöördunud USA ametivõimude poole taotlusega vabastada ja saata kodumaale tagasi vangid, kes on nende kodanikud või kes elasid varem liikmesriigis elamisloa alusel; arvestades, et mõne liikmesriigi ametnikud on saanud Guantánamo vangidega kohtuda, samuti neid üle kuulata, et kinnitada süüdistusi, mida USA ametivõimud on neile esitanud;
- H. arvestades, et USA ametiasutuste avaldatud nimekirjas on 759 Guantánamo endist ja praegust vangi; arvestades, et 525 vangi on vabastatud, kuid viis on surnud vangistuses; arvestades, et praegu on Guantánamos umbes 250 vangi ja et:
- osa kinnipeetavate puhul on otsustatud, et nad vastavad vabastamise tingimustele, sest neile ei ole kunagi süüdistust esitatud ja arvatavasti ei esitata neile süüdistust üheski kuriteos; nendest umbes 30 osas on Ameerika Ühendriigid vabastanud nad igasugustest vabastamist takistavatest kahtlustest, kuid neid ei ole võimalik päritoluriiki tagasi saata, sest on oht, et neid jälitatakse või piinatakse või nende riikide valitsused keelduvad neid tagasi võtmast (nende hulgas 17 moslemiusku uiguuri Hiinast, kes tuli USA kohtuniku otsuse kohaselt oktoobris Ameerika Ühendriikides vabaks lasta); valitsus on otsuse edasi kaevanud) (võimalik ümberasustamine),
 - osa kinnipeetavaid on Ameerika Ühendriigid otsustanud mitte süüdistada, kuid arvab, et nende valitsused peavad neid kinni pidama või allutama rangele järelevalvele, sest nad kujutavad endast potentsiaalset ohtu (võimalik ümberasustamine),
 - osa kinnipeetavaid peavad USA ametivõimud "ohtlikuks";

- I. arvestades, et USA eelmine valitsus on teatanud, et ta on aastaid esitanud mitteametlikke taotlusi ELi liikmesriikidele koostöö tegemiseks, et leida ühine lahendus Guantanamo vangide küsimusele, keda ei ole süüdistatud ega süüdistustest vabastatud ja keda ei saa nende kodumaale tagasi saata, ja arvestades, et Portugali välisminister on palunud ELi välisministritel teha poliitiline otsus nende ümberasustamiseks ELi liikmesriikidesse ja on avaldanud Portugali tahet seda teha;
- J. arvestades, et piinamise ja muude ebaseaduslike vahendite kasutamine osutab sellele, et kohtud ei saa kogutud „tõendeid“ arvesse võtta, mis teeb terrorismis süüdistamise ja süüdimõistva kohtuotsuse tegemise võimatuks, ja arvestades, et Guantánamost on kujunenud ülemaailmne probleem, sest ainuüksi selle olemasolu on andnud hoobi rahvusvahelise üldsuse usaldusväärsele terrorismivastases võitluses,
1. juhib tähelepanu oma korduvatele üleskutsetele sulgeda Guantánamo Bay kinnipidamiskeskus ja muud samalaadsed kinnipidamiskeskused, mida asukohast olenemata otseselt või kaudselt juhivad USA ametivõimud ja tervitab seetõttu soojalt USA presidendi Barack Obama avaldusi ja korraldusi peatada sõjaväeliste komisjonide tegevus ja sulgeda Guantánamo kaheteistkümne kuu jooksul; tunneb heameelt selle üle, et tema valitsus on kohustunud ülekuulamisvõtted läbi vaatama ja sellised võtted nagu uppumist imiteeriv piinamisviis ebaseaduslikuks kuulutama;
 2. juhib tähelepanu sellele, et võitlus rahvusvahelise terrorismiga, mis kujutab endast ohtu meie ühiskonnas valitsevatele peamistele ja põhilistele inimõigustele ja mis on Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide üks prioriteetidest, võib ainult põhineda ühistel väärtustel, nagu rahvusvahelised inimõiguste alased õigusaktid, demokraatia ja õigusriigi põhimõtted, ning kutsub Euroopa Liitu ja Ameerika Ühendriike üles tugevdama Atlandi-ülest dialoogi uue ühise lähenemisviisiga terrorismivastases võitluses, mis põhineb nendel ühistel väärtustel;
 3. kutsub USA ametivõime üles tunnustama Guantánamo vangide inimõigusi ja põhivabadusi, mis põhinevad rahvusvahelisel õigusel ja USA põhiseadusel, nii et kõiki inimesi koheldakse rahvusvahelise õiguse ja inimõigusi käsitlevate õigusaktide kohaselt, ja kui neile esitatakse süüdistus, menetletakse nende süüasja viivitamata pädevas, sõltumatus ja erapooletus kohtus või rahvusvahelises kohtus õiglaselt ja avalikult; kutsub USA ametivõime üles lõpetama sõjaväeliste komisjonide töö ja jätta vastu võtmata seadus piiramata ajaga kinnipidamise kohta Ameerika Ühendriikides;
 4. on veendunud, et kuna probleemi on tekitanud USA ametivõimud, on peamiselt nemad vastutavad probleemile lahenduse leidmise eest, millega tagatakse, et Guantánamo kinnipeetavatele antakse nende inimõigused ja põhivabadused, mis põhinevad rahvusvahelisel õigusel ja USA põhiseadusel, ja et
 - nende süüasja menetletakse nõuetekohaselt ja viivitamata pädevas, sõltumatus ja erapooletus kohtus õiglaselt ja avalikult ning nad mõistetakse süüdi ja vangistatakse Ameerika Ühendriikides, kui nad on toime pannud kuriteod, milles Ameerika Ühendriigid neid on süüdistanud;
 - neile, kellele ei esitata süüdistust või kes on õigeks mõistetud, tuleks anda nende valikul kas USA elamisluba või kodakondsus, saata nad tagasi kodumaale või anda

neile varjupaik või humanitaarkaitse Ameerika Ühendriikides või kolmandas riigis, kui neid ähvardab tagakiusamise oht oma maal, ja neile tuleks teha kättesaadavaks õiguskaitsevahendeid ja anda hüvitust ÜRO piinamisvastase konventsiooni artikli 14 kohaselt;

5. juhib tähelepanu sellele, et mitu ELi liikmesriiki on osalenud LKA ja USA sõjaväe ebaseaduslikus kinnipeetavate transportimises Guantánamosse ja/või nende kinnipidamisel Guantánamos ja salajastes vanglates, mille olemasolu president Bush on tunnistanud, või on need teinud aktiivset või passiivset koostööd USA ametivõimudega – mida tõestab hiljuti avaldatud teave, et valitsused on rahuldanud USA ülelennu taotlused, ja valitsuste teave salajaste vanglate kohta – ja et ELi liikmesriikidel on kindel osa poliitilises vastutuses Guantánamos vangistatud isikute kinnipidamise ja salajaste kinnipidamiskeskuste eest;
6. on veendunud, et Euroopa Liit ja selle liikmesriigid peaksid väljendama oma valmisolekut võtta vastu kinnipeetavaid, kellele ei ole süüdistust esitatud, kes on süüdistustest vabastatud või õigeks mõistetud ja keda ohustab tagakiusamine omal maal, ja nad peaksid andma neile varjupaiga ja humanitaarkaitse, kui Ameerika Ühendriigid keelduvad seda tegemast;
7. peab positiivseks asjaolu, et nõukogu, ELi liikmesriigid ja komisjon arutasid Guantánamo küsimust üldasjade nõukogu kohtumisel 26. jaanuaril ning palub neil esitada ühine seisukoht ELi liikmesriikide vajaduse kohta võtta vastu kinnipeetavaid, kellele ei ole esitatud süüdistust üheski kuriteos, kuid keda ei saa saata nende päritoluriiki, sest kardetakse, et neid võidakse piinata või nende suhtes toime panna muid tõsiselid inimõiguste rikkumisi; kui nad seda teevad, tuleks samuti sätestada Guantánamo sulgemise ning Guantánamo ja salajastes vanglates olevate vangide saatuse pidev järelevalve neile inimõiguste ja põhivabaduste tagamise kindlustamiseks ning USA asutuste võimalike taotluste menetlemine; tunneb heameelt hr Barrot ja eesistujariigi Tšehhi Vabariigi esindaja visiidi üle Ameerika Ühendriikidesse, et arutada Guantánamo küsimust;
8. palub Euroopa Liidul, liikmesriikidel ja USA asutustel uurida ja põhjalikult selgitada inimõiguste, põhivabaduste, piinamise ja väärkohtlemise keelamise, tahtevastase ja riigi korraldatud varjatud kadumise ja õiglasele kohtupidamise õigusega seotud rahvusvahelise õiguse ja siseriiklike õigusaktide kuritarvitamised ja rikkumised, mis on toime pandud seoses "terrorismivastase sõjaga", et kindlaks teha, kes vastutab Guantánamo, salajaste kinnipidamiskeskuste ja erakorralise üleviimise programmi eest, ning tagada, et sellised rikkumised tulevikus ei korduks ja et terrorismivastases võitluses ei rikutaks inimõigusi, põhivabadusi, demokraatiat ja õigusriigi põhimõtteid;
9. kutsub ELi institutsioone ja liikmesriike üles rakendama soovitusi, mis on esitatud Euroopa Parlamendi 14. veebruari 2007. aasta resolutsioonis LKA poolt kinnipeetavate transpordiks ja ebaseaduslikuks kinnipidamiseks Euroopa riikide väidetava kasutamise kohta;
10. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, ühise välis- ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide parlamentidele,

NATO peasekretärile, Euroopa Nõukogu peasekretärile ja Parlamentaarse Assamblee presidendile, ÜRO peasekretärile ning Ameerika Ühendriikide presidendile ja kongressile.